

Hukukî Bilgiler Mecmuası

SAHİP VE BAŞMUHARRİRİ

Paris Hukuk Fakültesi Doktörü

AVUKAT

GAD FRANKO MİLÂSLI

Adres : Galata, Bahtiyar han Bay Gad Franko yazıhanesi

Telefon : 43009

Bir nüshanın bedeli 25 kuruştur.

Bir senelik abonmanı posta ücretile beraber 250 kuruştur.

Türkiye harici için 300 kuruştur.

İSTANBUL

HANRI ZELLİÇ VE MAHDUMU BASİMEVİ

1939

HUKUKÎ BİLGİLER MECMUASI

Ayda bir neşrolunur

TETEBBÜLER

Doctrine

Hukukî fikirler: REFLEXIONS JURIDIQUES

Harp :

Aylardan ve hatta senelerden beri pusuda yatmış olan harb felâketi nihayet zavallı beşeriyetin üzerine bütün dehşetile çullanmıştır

Daha tarihte misli görülmemiş olan harbı umuminin izleri hatıralardan silinmeden ondan daha felâketli, daha ezici olması muhtemel olan bu yeni harb, sulhun vefadar ve samimî taraftarı olan Türkler için büyük bir hayal inkisarı teşkil eder. Her ne kadar Hükümetimizin pek müteenni ve müdebbir hareketi ile bu badireden uzak durmaklığımız ümitleri mefkut değilse de Avrupanın en mutena bir yerinde ve en muhteşem ve muazzam devletleri arasında kopan bu badirenin bitarafları da ve bu meyanda bizleri de müteessir etmemesine imkân yoktur. Bu tesirin birinci nişaneleri es'arda gözüken ve bertaraf edilmesine maddî ve mantıkî imkân görülemeyen geladır. Bu gelai es'arın matbuata ve neşriyata müessir olduğu hemen göze çarpmıştır. En ziyade kâğıt pahalılığı alâkadârları düşündürmüş ve neşriyatın hacımlarını ona göre daraltmak mecburiyetinde bulunmuşlardır.

Mecmuamız dahi bu icap ve zarureten kurtulamamış ve zaten açıkla kapanan bütçesinin yeni masarife katlanamayacak dereceyi tahammül etmesine imkân görülememiştir.

Mecmuamız gibi sırf ilmi ve meslekî bahislerle uğraşan bir faaliyet için sulhun bahş ettiği sukûnete ihtiyaç olmasına ve huzuru

kalbi zirüzeber eden harb esnasında bu gibi sayilerin teffeyüzüne imkân bulunmamasına binaen neşriyatımızı büsbütün durdurmağı düşünmüş isekde on sene devam eden faaliyetimizin böylece sekteye uğradılmasına gönlüm razı olmadı. Buna mukabil mecmuamızı yalnız bir formaya indirmek mecburiyetinde bulundum. Mecmuanın neşrine başladığım vakit her nüshası 64 ve bazen 100 sahifeden müteşekkil iken şimdi 16 sahifeye indirilmesi şayanı teesürdür. Fakat büsbütün kapatmaktan ise şimdilik 16 sahifelik olarak neşrine devam etmeği müreccah gürdüm. Ve böylece ahvalin inkişafına intizar etmek ve icabında sahife miktarını artırmak ve yahut neşriyatı harbin sonuna talik etmek hususunda karar itasını sonraya bıraktım.

Bu vesile ile mecmuamın devamı hayatına yardım edebilecek arkadaşların himmetlerini esirgememelerini rica etmek isterim.

Avukatların faaliyeti:

Baromuz meclisi tarafından ittihaz edilen bir karar Baro Mecmuasının Temmuz 1939 tarihli nüshasında intişar etmiştir. Bu kararı aynen neşrediyorum:

« Stajyerlerden birisinin mecmua neşretmekte olduğu ve bunun stajla telifi mümkün bulunup bulunmadığı avukat arkadaşlarımızdan birisi tarafından sorulmakla keyfiyet İdare Meclisince tetkik ve tamik edilmiştir. Avukatlıkla birleşmesi caiz olmıyan meşgalelerin stajla da birleşenemesi lâzım gelip 3499 sayılı Avukatlık kanununun 3 ncü maddesi tüccarlığın avukatlıkla birleşemiyeceğini tasrih etmiş olmasına ve Ticaret kanununun 20 nci maddesinin 2 ci fıkrası gazeteciliğin muamelâtı ticariyeden olduğunu tasrih etmesine binaen mecmua sahip ve neşirliğinin stajla birleşemiyeceği neticesine varılmış ve keyfiyetin şimdiye kadar nezdlerine stajyer verilmiş avukatlara tamimine ve mecmua ile neşrine karar verilmiştir. »

Bu kararı okuduğum vakit bunun Mecmuamıza tatbik edilip edilmeyeceği noktasında tereddüt ettim, ve keyfiyeti Meclisimize arz ettim. Meclis riyasetinden aldığım 1113 numara ve 19/9/39 tarihli mektubu aynen neşr ediyorum :

« 1/8/939 tarihli mektubunuza karşılıktır :

« On senedenberi neşr etmekte olduğunuz (Hukukî Bilgiler Mecmuası) nın ilmî bir mecmua olması ve neşrinde kasdı ticaret bulunmaması hasebile Avukatlık kanunu bakımından neşrine devamda bir mahzur bulunmadığı hususuna İdare Meclisinin 14/9/939 günlü toplantısında ittifakla karar vermiş olduğunu bildirir ve saygılarımı sunarım. »

Mecmuanın neşrine imkân bahşetmesinden naşı Baro Meclisimize teşekkür ederken Avukatların faaliyeti hakkında bir iki kelime söylemek ve Meclisce bu mektubda vaz edilen prensibin isabetini tebaruz ettirmek isterim. Ticaret kanununda mevzubahs edilen hususatın avukatlar tarafından yapılamaması prensibi kabul edilmekle beraber bunun tatbikiindeki şumulun mubalağa edilmemesi muvafık olur. Meselâ poliça çekmek veya ciro etmek muamelâtı ticariyeden olmakla beraber bir avukat ücret olarak Avrupada bulunan bir müşterisinden bir çek veya poliça kabul ettikte onu ciro etmesinde bir mahzur görmemek doğrudur. Baro meclisinin koyduğu musip prensibe göre hadiselerde de muamelei ticariye yapmak kasdı aranmak lâzımdır. Meslekî neşriyatta — bizde maalesef kazanç olmadığı şöyle dursun kazanç olsa dahi — gaye ilmî bir faaliyet olmasına ve muameleyi ticariye yapmak maksadından dur bulunmasına nazaren bunda kanunî aykırılık aranmamalıdır.

Bir tamim :

Adliye Vekâletinin son günlerde isdar ettiği bir tamin üzerine okuyucuların dikkat nazarını çekmek isterim. İdam cezalarının infazı hadiselerinin bir temaşa vesilesi olmasına mani olmak kasdile kaleme alınan bu tamimde Vekâlet pek musip mutalealar dermeyan etmiştir.

Geçenlerde İstanbulda bir idam hükmü infaz edilirken gazetecilerle bir halk tabakasının idam mahallını doldurduğunun ve bu arada mahkûmun son jestlerinin fotoğrafla tesbit edildiğinin görülmesi üzerine şimdiden sonra bu hükümlerin pek mahdut ve resmî zevat huzurunda infazı emrolunmaktadır.

Şayanı kayıttırki bu son günlerde Fransada dahi bir kararname ile aynı memnuiyet temin edilmiş ve idam gibi esasen ağır ve canhi-

raş bir cezanın heyecan arayan (dejenere) lere eğlence olmasına mahal bırakılmamıştır.

Adliye Vekâleti bu emri yalnız ahlakî sebeblere istinat ettirmiyerek mevzuata da dayandırmıştır. Filvaki ceza muhakemeleri usulü kanununda ölüm cezalarının mahkeme hey'etinden bir zat ile müddei umumî, tabib, zabıt kâtibi ve hapishane memurlarından birinin huzurunda infaz edileceği ve arzu edilirse mahkûmun mensup olduğu dinin ruhanî sıfatı haiz bir mümessilinin ve yine mahkûmun müdafinin hazır bulunabileceği tasrih edilmiş olmasına nazaran bunlardan başkasının hazır bulunmamasının kanunen maksut olduğu anlaşılmaktadır. Tamimde de bihakkin gösterildiği vechile mevcut teamüle göre bu ceza gece yarısından sonra fecir sırasında infaz edilegelip buda infaz sırasındaki ketumiyet ve ciddiyeti muhafaza hususunda vazii kanunun maksadına temamilen uygundur.

Ceza tertibi hakkının mesnedi ahlakî ve kanunisi bilginler arasında münakaşayı dai olmuş ve denilebilirki bu noktada bir ittifakı tam hasıl olamamıştır. Ceza tertibini beşer cemiyetinin müdafaa hakkında istinat ettiren nazariye en çok taraftar bulmuş ise de nihayet müdafaa mefhumu, ancak zarar ve ziyân ile mukayyettir, bunun içindirki idam cezası vermek mecburiyeti elimesinde bulunan cemiyet bu cezanın en az eza verecek surette infazı için tertibat almış ve her memleket bu babta en muvafık gördüğü usulü intihap eylemiştir.

Bu cezayı büyük bir halk tabakası önünde ifa etmek, mahkûma fazla bir eziyet yapmak demek olacağı şöyle dursun bu manzara beşerde saklı bulunan fena duyguların temmiyesine de hadimdir.

Idam cezasının leh ve aleyhinde yazılan yazılar kütüphaneleri doldurur. Muzir bir mevcudiyete karşı kendini müdafaa eden cemiyeti beşeriye o kimseyi madamelhayat fenalık yapamıyacak bir hale ifrağ etmekle müdafaa gayesini temin etmiş olacağından daha ilerisine vararak kan dökmek —beşer hayatının kutsiyeti prensipine— uygun ad edilemez; o halde müdafaa nazariyesine başkalarına dersi ibret vermek fikrini de ilâve etmek icap etmektedir. Halbuki idam cezalarının tatbik edildiği memleketlerde aynı cinayetlerin kat'iyen

azalmadığı ve cinayetlerin önünü almak için yegane yol ilim ve terbiyenin inkişafı ve refahı halin temini olacağı düşünülürse ibret fikrinin de pek kuvvetli olmadığı göze çarpar.

Bu düşüncelere göre yalnız idam cezalarının muayyen kimseler huzurunda infazı değil infazdan sonra dahi heman cesedin kaldırılarak tedfinine tevessül edilmesi ve saatlerce maslup olarak herkesin enzarına maruz bırakılmaması da musip olur.

İsdar edilen tamimin bu suretle ikmal ve itmamı takip edilen gayeye uygun düşer.

Herhalde Adliye Vekâleti bu teşebbüsden naşı şayanı takdirdir.

Gad Franko Milâslı

Anonim Şirketlerin idare uzuvları

(Geçen nüshadaki makalenin devamıdır)

İdare Meclislerini kaldırmak mümkün olabilir mi ?

II — İdare Meclislerinin itisaf yapmalarına mani olacak en müesir kuvvetin hisedarlar umumî hey'eti olacağı hakkındaki noktai nazara münhasıran nazari bir kıymet izafe ediliyor ve adedi, çokluğu değil; keyfiyeti, olgunluğu hareket noktası ittihaz etmek lâzımgeleceği fikri, iktisadi hayatın bugünkü akışına daha uygun telâkki ediliyor.

«Bulletin trimestriel de la Société de Législation Comparée» nin 935 yılı Şubat nüshasında anonim şirket idare meclislerinin intihap şekilleri, vazife ve mes'uliyetleri hakkında Hukuşinas M. Carabiber' in kıymetli bir tezi vardır. Münakaşalı bir konferansın mevzuunu teşkil etmiş bulunan bu tezin esasını tek noktada toplamak mümkündür.

« Hissedarların umumî hey'etlerde bulunmaları neye yarar? Şayet bu hissedarlar, şirket işlerinin malî ve iktisadî bünyesine hakkiyle nüfuz edecek kabiliyeti haiz değillerse, »

Bu noktai nazarın, bir az evvel yukarıda arzettiğimiz hareket noktasını, yani M. Decugis ve arkadaşlarının tezini itfa değil, itmam etmekte olduğunu derhal işaret etmeğe mecburuz.